

günk van (katonaságnál, hivatalokban, házasságkötéskor stb.) s azoknak az iratoknak beszerzése, amelyek az állampolgárság igazolásához szükségesek, utólag igen sok időt, fáradságot és kiadást kívánnak.

1941. január 2. hete.

Egészségtan.

VII. OSZTALY.

A tanítás anyaga: A gyermekkor fertőző betegségei.

Nevelési cél: Betegápolás.

I. Előkészítés: a) Számonkérés. A mult órán tanult anyag felújítása.

b) Célkitűzés. Ma a gyermekkori fertőző betegségekről beszéljünk.

II. Tárgyalás. a) *Kanyaró.* A legragadósabb betegségek közé tartozik. A fertőző anyag a beteg nyálában, orrváladékában, könnyében, a lehámló bőrén s tüsszentés, köhögés váladékán található. Ezek terjesztik. Kezdődő tünetei a nátha, szemhurut, majd láz lép fel s piros foltos kiütés borítja el a torok nyálkahártyáját, amely 1—2 nap mulva az arcot, törzset, s a végtagokat lepi el. A kiütés néhány nap alatt eltűnik, utána a bőr hámlik. Legerősebb a fertőzés a lappangás időszakában. A halálozási veszély e betegségnél igen kicsiny. Tüdővészre tesz hajlamossá. Járványosan rendszeren ősszel és télen lép fel. Védekezés: idejében alkalmazott, szigorú elkülönítés. Fertőtlenítés, különösen alapos szellőztetés alakjában.

b) *Vörheny (skarlát).* Hirtelen magas lázzal és hidegrázással, torokfájással s gyakran hányással kezdődik. A torok élénkpiros (skarlátpiros), majd a nyakon és mellen egybefolyó nagy vörös foltok jelentkeznek, amelyek gyakran az egész testet ellepik. Szövődményei: vesegyulladás, középfülgyulladás, ízületi bántalmak, szívbelhártyagyulladás. Lezajlása után a bőr nagy foltokban lehámlik, s a fertőzőanyag e lehámló bőrrészekben, valamint a száj és garat váladékában van. Legerősebb a fertőzőképesség a hámlás időszakában. A betegség belélekezés útján terjed, de fertőzött tárgyak is közvetítik. Gyakran terjeszti a fertőzött tej is. A vörheny-járványok ősszel és télen a leggyakoribbak. Védekezés: szigorú elkülönítés és fertőtlenítés; a száj és garat gyakori öblögetése és kimosása járvány idején igen hasznos.

c) *Hólyagos himlő.* Hidegrázás és magas lázzal kezdődik. A kiütés először vörös foltokat képez, melyek mindinkább nagyobbodó hólyagokba mennek át, ezek aztán elgennyesednek és beszáradnak. A kiütés a száj és torok nyálkahártyáját is ellepi. A himlő bacillusa igen szívós, a fertőzött ruhán, hónapokig, sőt 3 évig is élél. A hólyagok gennyében, a lehámló bőrrészekben, az orrváladékban és a köpetben található. A fertőzést

a beteggel való közvetlen érintkezés, a betegszoba levegőjének beszívása, fertőzött tárgyak közvetítik. A himlő ma már többnyire csak a be nem oltott embernél lép fel, bár törvényeink szigorúan előírják a védőoltást.

d) Bárányhimlő. Csekélyfokú lázzal és hidegrázással kezdődik. A testen rózsaszínű, kis terjedelmű, kissé kiemelkedő foltok jelentkeznek, melyekből hamarosan víztiszta hólyagok lesznek, amelyek néhány nap alatt beszáradnak. Enyhe és veszélytelen betegség, csak ritkán fordul elő nála utóbetegség. Igen ragadós. Ezt a betegséget a gyermekek beoltás dacára is könnyen megkaphatják.

e) Diftéria (torokgyík). A mandulákat és szájpadozt szennyes lepedék borítja, melyek eltávolítása után a nyálkahártya vérzik. A lepedék néha az orrot, gégét és a hörgőket is befedi. Súlyos általános tünetekkel s magas lázzal jár. Legveszedelmesebb faja az ú. n. krup, amelynél a lepedék elszűkíti a gégét, ezért a hang rekedt, a köhögés ugatásszerű lesz, s a beteg megfulladhat. A betegség ellen oltással védekezünk. A baktériumok veszedelmes mérget termelnek s ezek bénulásokat okozhatnak a végtagokban s a szemben is. Bacillusa különösen a köhögés alkalmával szétröppenő köpetrészekkel jut a beteg környezetébe, de a beteggel való érintkezés, evőeszközök, ruhájának stb. használata által is terjed. A diftériából felgyógyulóknak torokában néha még hónapok múltán is megtalálható a bacillus, sőt olyanokban is, akik meg se betegedtek tőle. Ezek az ú. n. bacillus-hordozók, bacillusgazdák, akikre senki se gyanakszik, éppen úgy terjesztői lehetnek a betegségnek, mint maguk a betegek. Különösen a hat éven alóli gyermekek hajlamosak e betegségre. Óvintézkedések: a legszigorúbb elkülönítés és alapos fertőtlenítés.

f) Szamárhurut (szamárköhögés) Láz nélkül folyik le 6—8 hét alatt. Göresös köhögési rohamok kínozzák a gyermeket, köhögés alatt elkékül és sívító hangot hallat. A köhögési rohamok üvegszerű nyák ürítésével végződnek, ez a nyák erősen fertőz. Gyakran ijesztő orrvérzéssel jár. A gyermek nagyon legyengül s gyengesége, ha a betegség elhúzódik, tüdővészre hajlamosíthat. Levegőváltásra, friss levegőn való tartózkodásra, jó táplálkozásra javul a beteg állapota. Ha láz lép fel, azt jelenti, hogy más betegség (hurut, tüdőgyulladás stb.) társult hozzá. A beteget elkülönítjük.

g) Járványos fültőmirigygyulladás. 2—8 napig tart, rendetlen, közép magas láz kíséri. Az egyik vagy mindkét fültőmirigy fájdalmas és megduzzad; többnyire önként elmúlik, néha elgennyed. Lefolyása általában jó.

Minden fertőző betegségnél azonnal orvost kell hívnunk s pontosan kövessük minden utasítását!

III. Összefoglalás.